

13. mai 2022

Innspill til representantforslag om ratifikasjon av tillegg til Roma-vedtektene om aggresjonsforbrytelse og kriminalisering av folkerettsstridig angrepskrig i norsk straffelov (Representantforslag 122 S (2021-2022))

Det vises til representantforslag om at Norge skal ratifisere Roma-vedtektenes tillegg om aggresjonsforbrytelse (Kampala-tillegget) samt at regjeringen skal fremme forslag om en egen straffebestemmelse om aggresjonsforbrytelse i den norske straffeloven. **Dommerforeningens menneskerettighetsutvalg, Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg, Den norske Helsingforskomité og ICJ-Norge** stiller seg med dette bak forslaget.

1. Ratifisering av Kampala-tillegget

Stortinget stemte ned et lignende forslag i 2021. Vi mener likevel det har skjedd endringer i de forutsetningene som flertallet i Stortinget la til grunn da dette forslaget ble nedstemt i fjor. I innstillingen fra Justiskomiteen (Innst. 178 S (2020-2021), jf. Dokument 8:39 S (2020-2021)) står det:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til utenriksministerens svarbrev til justiskomiteen. Der fremgår det at Norge og andre stater har utvist skepsis til å inkludere aggresjonsforbrytelsen i Roma-vedtektene fordi det reiser rettslige og politiske problemstillinger med potensielt uheldige konsekvenser for domstolens virke. For det første er det vanskelig å gi en tilstrekkelig presis definisjon av forbrytelsen. Dette reiser vanskeligheter med tanke på kravene til forutsigbarhet og klarhet som følger av legalitetsprinsippet i strafferetten. Videre knyttes det betenkeligheter til myndighetsfordelingen og samspillet mellom domstolen og Sikkerhetsrådet. Sistnevnte har etter FN-pakten det overordnede ansvaret for opprettholdelse av internasjonal fred og sikkerhet, og derfor adgang til å fastslå hvorvidt det foreligger en aggresjonssituasjon.»

Russlands invasjon av Ukraina siden 24. februar 2022 er p.t. en pågående folkerettsstridig angrepskrig og en klar aggresjonsforbrytelse begått av personer i det russiske lederskapet. FNs Sikkerhetsråd har ikke kunnet gjøre noe effektivt på grunn av Russlands vetorett. Dette viser at verdenssamfunnet i dag ikke kan overlate til Sikkerhetsrådet alene å agere i situasjoner hvor det foreligger en aggresjonsforbrytelse. Vi trenger i tillegg at stater slutter opp om straffebudet mot aggresjon slik at Den internasjonale straffedomstolen kan beskytte staters grenser og suverenitet. De fleste NATO-medlemmer har allerede ratifisert straffebudet.

Det samme gjelder Sverige og Finland, der NATO-medlemskap nå er aktuelt. Jo flere stater som slutter opp om straffebudet, jo sterkere vil folkeretten stå. Vi mener at norsk ratifikasjon av Kampala-tillegget vil være et bidrag til denne utviklingen. Motsatt vil en ny avvisning av norsk ratifikasjon sende et uforståelig signal til omverdenen og den norske befolkning i lys av Russlands aggresjon mot Ukraina.

2. Norske straffebestemmelser om aggresjonsforbrytelsen

I straffeloven kapittel 16, som siden 2008 har gjennomført Roma-vedtektenes straffebestemmelser om folkemord, forbrytelse mot menneskeheten og krigsforbrytelser, glimrer aggresjonsforbrytelsen med sitt fravær. Det innebærer at man i Norge ikke kan straffeforfølge personer som er ansvarlige for en angrepskrig. Ettersom Den internasjonale straffedomstolen er komplementær i forhold til norske domstoler er det viktig at Norge også vedtar egne straffebestemmelser om aggresjonsforbrytelser. Norge ble utsatt for en aggresjonsforbrytelse i 1940. Det er vanskelig å se noen tungtveiende grunner til at angrepskrig ikke skal være straffbart i henhold til norsk lov.

3. Konklusjon

Russlands invasjon av Ukraina gjør at Norge må tenke nytt når det gjelder å sikre egne grenser mot aggresjon fra andre stater, og å slutte opp om tilsvarende beskyttelse for andre. Et viktig virkemiddel her vil være å styrke straffeforfølgningen av aggresjonsforbrytelser. Som aktiv statspart til Romavedtektene, og nå som medlem av Sikkerhetsrådet, har Norge en meget sterk oppfordring både til å ratifisere *Kampala*-tillegget og til å kriminalisere aggresjonsforbrytelsen i vår egen straffelov i tråd med Romavedtektene.

Med vennlig hilsen,

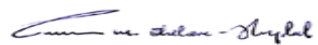
Thom Arne Hellerslia

Leder av Dommerforeningens menneskerettighetsutvalg

Else Leona McClimans

Leder av Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg

Gunnar M. Ekeløve-Slydal

Konstituert generalsekretær i Den norske Helsingforskomité

Sign.

Terje Einarsen

Styreleder ICJ-Norge